

Latvijas Akadēmisko bibliotēku asociācijas sākotne

Latvijas Akadēmisko bibliotēku asociācijas dibināšanas paši pirmsākumi faktiski ir saistīti ar divu Latvijas lielāko augstskolu toreizējiem rektoriem - LU rektoru Juri Zaķi un RTU rektoru Egonu Lavendeli un viņu augstskolu bibliotēkām.

1994.g. vēlā pavasarī, abi rektori uzaicināja LUB direktoru G.Manguli un RTU Zinātniskās bibliotēkas direktori A.Janbicku uz tikšanos LU rektora kabinetā. Lai ekonomētu līdzekļus gan bibliotēku uzturēšanā, gan informācijas labākam nodrošinājumam, rektoriem bija radusies doma apvienot abu augstskolu bibliotēkas un radīt Rīgas augstskolu bibliotēku. Tika pat izteikta ideja būvēt šim nolūkam jaunu celtni LU piederošajā teritorijā - Anniņmuižas bulvārī. Rektori uzdeva G.Mangulim un A.Janbickai sagatavot iespējamus priekšlikumus par bibliotēku sadarbību un nozīmēja nākošo sēdi pie RTU rektora E.Lavendēļa, uz kuru nolēma uzaicināt arī toreizējo LAB direktoru E.Karnīti. Šajā sēdē, kurā piedalījās visas iepriekš minētās personas, E.Karnītis ierosināja šo sadarbību un kooperēšanos organizēt, dibinot jaunu sabiedrisku organizāciju - akadēmisko un zinātnisko bibliotēku asociāciju, un pats uzņēmās arī organizētāja lomu. Latvijas Bibliotekāru biedrība toreiz apvienoja tikai individuālus biedrus, ne organizācijas. Akadēmiskās un zinātniskās bibliotēkas savā darbā izjuta nepieciešamību sadarboties un kooperēties daudzu kopēju sava profesionālā darba jautājumu risināšanā, sevišķi saistīto ar jauno informācijas tehnoloģiju ienākšanu bibliotēkās un to izmantošanu. E.Karnītis Latvijas Akadēmiskajā bibliotēkā rīkoja sanāksmes asociācijas dibināšanai, kurās piedalījās ieinteresētās bibliotēkas - iespējamās asociācijas biedres. LAB direktors bija asociācijas statūtu projekta radītājs.

Galvenais mērķis, dibinot Asociāciju, bija kopīgiem spēkiem uzlabot un virzīt uz priekšu akadēmisko, zinātnisko un speciālo bibliotēku darbu, lai veicinātu Latvijas augstākās izglītības, zinātnes un tautsaimniecības optimālu apgādi ar informāciju, saprotot ar to gan tradicionālo drukāto, gan elektronisko informāciju.

Asociācijas dibināšanas sēde notika 1994.g. septembrī RTU Zinātniskajā bibliotēkā, kurā vispirms pieņēma un apstiprināja Asociācijas statūtus. Lai nodibinātu asociāciju un reģistrētu to kā sabiedrisku organizāciju, bija vajadzīgas vismaz 10 bibliotēkas. Asociācijas dibināšanā piedalījās šādas bibliotēkas:

1. Daugavpils Pedagoģiskās universitātes bibliotēka,
toreizējā *direktore* SOLOMEJA KUNDZIŅA.
2. Latvijas Akadēmiskā bibliotēka,
toreizējais *direktors* EDVĪNS KARNĪTIS.

3. Latvijas Ārpolitikas institūta bibliotēka ,
toreizējā *vadītāja* MĀRĪTE SAVIČA.
4. Latvijas Lauksaimniecības Universitātes Fundamentālā
bibliotēka,
direktore ILONA DOBELNIECE.
5. Latvijas Medicīnas akadēmijas bibliotēka,
direktore INĀRA LEJNIECE (tagad Aploka).
6. Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas bibliotēka,
vadītāja LAILA TĪGERE.
7. Latvijas Patentu tehniskā bibliotēka,
direktore AGNESE BUHOLTE.
8. Latvijas Zinātniskā medicīnas bibliotēka,
(tagad. nos. V/A Latvijas medicīnas bibliotēka)
toreizējā *direktore* RAISA KAZANKINA.
9. Liepājas Pedagoģiskās augstskolas bibliotēka,
toreizējā *direktore* DINA MĒTELE.
10. Rīgas Tehniskās universitātes Zinātniskā bibliotēka,
direktore AIJA JANBICKA.

Latvijas Universitātes bibliotēka dažu apstākļu dēļ toreiz Asociācijā neiestājās.

Dibināšanas sēdē atbilstoši pieņemtajiem un apstiprinātajiem statūtiem notika vēlēšanas. Par prezidenti ievēlēja RTU ZB direktori A.Janbicku, par viceprezidenti - LLU FB direktori I.Dobelnieci, par valdes locekļiem: PTB direktori A.Buholti, LAB direktoru E. Karnīti, LĀIB vadītāju M.Saviču un LZMB direktores vietnieci V.Pozņaku. Tika pieņemts arī lēmums par biedra naudas ieviešanu – 100 Ls gadā katrai bibliotēkai. Ievēlēja arī Revīzijas komisiju 3 cilvēku sastāvā, kura kontrolētu finanšu izlietojumu. Tajā tika ievēlētas: I.Puriņa no Latvijas Medicīnas akadēmijas bibliotēkas, J.Stašāne no Daugavpils Pedagoģiskās universitātes bibliotēkas, N.Lodziņa no Latvijas Patentu tehniskās bibliotēkas. Pēc statūtiem pārvēlēšanas tika noteiktas ik pēc 3 gadiem.

11.oktobrī LR Uzņēmumu reģistrā tika reģistrēti Asociācijas statūti un līdz ar to arī Asociācija kā oficiāla sabiedriska organizācija. Asociācijas emblēmu logotipu izstrādāja Latvijas Mākslas akadēmiju tikko beigušais jaunais grafiķis Kaspars Lācis, ieliekot tajā ideju par bibliotēku saistību ar grāmatām, zināšanām kā Gaismas pili.

Tā Asociācija uzsāka savu darbību.

Tā ka varam uzskatīt, ka pie LATABA šūpuļa ir klāt stāvējuši divi krusttēvi - abu lielo universitāšu toreizējie rektori - J.Zaķis un E.Lavendelis, un tās dibinātājs - toreizējais LAB direktors E.Karnītis.

Drīz pēc pirmās kopsapulces profesionālo jautājumu risināšanai tika nodibinātas 6 komisijas un ievēlēti pirmie to priekšsēdētāji :

1. Bibliogrāfijas komisija – pr-ja V.Kocere, toreizējā LAB direktora vietniece.

2. Komplektēšanas komisija - pr-ja L.Vecvagare, toreizējā LPTB nod. vadītāja.

3. Kataloģizācijas komisija – pr-ja R.Rubene, toreizējā RTU ZB nod. vadītāja.

4. Automatizācijas komisija – pr-ja I.Indāns, toreizējais LAB nod. vadītājs.

5. Profesionālās izglītības komisija – pr-ja A.Broliša, RTU ZB dir. vietniece.

6. Lasītāju apkalpošanas komisija – pr-ja M.Midere, Latvijas Zinātniskās medicīnas bibliotēkas (likvidētās Latvijas Medicīnas bibliotēkas) toreizējā nodaļas vadītāja.

Visas komisijas uzsāka profesionālo jautājumu izskatīšanu un risināšanu atbilstoši savam komisijas nosaukumam un darba virzieniem. Komisiju, tāpat kā valdes, sēdes notika dažādās bibliotēkās, lai varētu iepazīties ar katru bibliotēku, noskaidrot to problēmas, apzināt kopējo problēmu loku un censties kopīgiem spēkiem tās risināt.

1996.gadā pirmā darba gada pastāvēšanas atskaites kopsapulcē Asociācijā tika uzņemti 3 jauni biedri: Rīgas Ekonomikas Augstskolas bibliotēka, Rīgas Pedagoģijas un vadības augstskolas bibliotēka un Rēzeknes augstskolas bibliotēka. Piedalīties šajā kopsapulcē tika uzaicināti arī abi Asociācijas krusttēvi, bet ieradās tikai J.Zaķis, kurš noklausoties ziņojumus par Asociācijas darbu, uzstājās ar interesantu runu. Tā paša gada septembrī Asociācijā iestājās arī Latvijas Universitātes bibliotēka.

Veicot aptauju 1996.gadā par to, ko bibliotēkām devusi Asociācija, tika saņemtas šādas atbildes:

- 1) profesionālo darba jautājumu risināšanas iespējas,
- 2) pieredzes apmaiņu,
- 3) jaunas profesionālās informācijas, kā arī darba materiālu ieguves iespējas,
- 4) sadarbību bibliotēku starpā,
- 5) iespēju koleģiāli apspriest bibliotēku darba problēmas,
- 6) draudzīgus kontaktus starp bibliotēkām un to darbiniekiem.

Pirmās prezidentūras laikā no 1994.gada līdz 1998. gada sākumam, kad notika pirmās pārvēlēšanas, notika daudz dažādu pasākumu.

Jau 1994.gadā tūlīt pēc Asociācijas nodibināšanās 6 lielākās Asociācijas bibliotēkas E.Karniša vadībā kopā ar Latvijas Universitātes un Latvijas Nacionālo bibliotēku uzsāka Vienotā bibliotēku integrētā informācijas tīkla projekta izstrādāšanu iesniegšanai ASV Mellona fondam varbūtējā grantu saņemšanai šī projekta realizācijai. Faktiski tas bija sākums LATLIBNET projektam.

1996.gadā tika izveidota pirmā LATABA WWW lapa un biedru e-pastu liste.

1997.gada februārī LATABA kopsapulcē tika pieņemta un apstiprināta iepriekš valdē apspriestā **Zinātniskās un tehniskās informācijas apgādes koncepcija**, kuras autors bija E.Karnītis. Šīs koncepcijas pamatprincipi tika pēc tam iekļauti Nacionālajā programmā **Informātika**.

1997. gadā Profesionālās izglītības komisijas vadītājai LPTB nodaļas vadītājai V.Bojārinovai radās ideja mēģināt noorganizēt semināru ar ārzemju kolēģu piedalīšanos par bibliotēku darbu un to vadību, lai celtu mūsu bibliotekāru profesionālo kvalifikāciju un iegūtu ārzemju pieredzi. Sadarbojoties ar ALA, parādījās iespēja rīkot semināru **Akadēmisko bibliotēku vadība**. Lai varētu šādu semināru sarīkot un uzaicināt ASV lektoros, bija vajadzīgi līdzekļi. Pateicoties V.Bojārinovas aktivitātei, tika uzrakstīti un iesniegti 2 projekti grantu saņemšanai: Sorosa Fondā- Latvija Bibliotēku programmai un ES Phare Demokrātijas programmai. Projekti tika atbalstīti abās programmās un saņēma finansējumu. Pievienojot pašu LATABAs biedru naudu līdzekļus, varēja notikt minētais seminārs. Seminārs notika 3 dienas LAB zālē, tajā piedalījās 50 vadošie un vidējā līmeņa speciālisti no 21 bibliotēkas, jo grantu piešķirēji, noteica, ka seminārā piedalīties jāuzaicina arī ne Asociācijas bibliotēkas. Semināru vadīja ASV 2 lielu augstskolu bibliotēku direktori Č.Kracs, ALA LAMA prezidents, vienlaicīgi arī Skrantonas Universitātes bibliotēku direktors, un J.Nīlijs, Adelfas Universitātes bibliotēku direktors. Seminārs bija ļoti interesants ar lekcijām, uzdevumiem un lietišķajām spēlēm.

1997. gada vasarā LATABA tika uzaicināta piedalīties II Ziemeļvalstu – Baltijas bibliotekāru konferencē Lietuvā, Birštonā. Latvijas delegācijas sastāvā bija 6 LATABA pārstāvji. Asociācija šajā konferencē piedalījās izstādes daļā ar savu stendu, kurā izstādīja pašas LATABAs un atsevišķu LATABAs bibliotēku izdotās grāmatas un citus izdevumus.

Tādas ir manas LATABAs sākotnes atmiņas.

Rīga, 2018. gada janvāris

RTU ZB direktore

A.Janbicka-Vība